ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΚΑΙ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

Ε Ξ Ε Τ Α Σ Ε Ι Σ

ΓΙΑ ΤΑ ΑΝΩΤΕΡΑ ΚΑΙ ΑΝΩΤΑΤΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ

Μάθημα: ΛΑΤΙΝΙΚΑ

Ημερομηνία και ώρα εξέτασης: Σάββατο 28 Ιουνίου 2003
7:30-9:30 π.μ.

ΤΟ ΔΟΚΙΜΙΟ ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΤΡΕΙΣ (3) ΣΕΛΙΔΕΣ

Α. ΔΙΔΑΓΜΕΝΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΓΙΑ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ (ΕΛΑΦΡΩΣ ΔΙΑΣΚΕΥΑΣΜΕΝΑ) (ΜΟΝΑΔΕΣ 50)

I. Titus Manlius cum aliquando castris abiret, edixit ut omnes pugna abstinerent. Sed paulo post filius eius castra hostium praeterequitavit et a duce hostium his verbis proelio lacessitus est: “Congrediamur, ut singularis proelii eventu cernatur, quanto miles Latinus Romano virtute antecellat.” Tum adulescens iniussu consulis in certamen ruit; et fortior hoste, hasta eum transfixit et armis spoliavit. Statim hostes fuga salutem petiverunt. Sed consul, cum in castra revertisset, adulescentem morte multavit.

(Λατινικά Λυκείου XXXI)

II. Nonnulli sunt in hoc ordine, qui ea, quae imminent, non videant: qui spem Catilinae mollibus sententiis aluerunt coniurationemque nascentem non credendo confirmaverunt; quorum auctoritatem secuti multi, non solum improbi verum etiam imperiti, si in hunc animadvertissem, crudeliter id factum esse dicerent. Nunc intellego, si iste in castra pervenerit, neminem tam stultum fore, qui non videat coniurationem esse factam, neminem tam improbum, qui non fateatur.

(Λατινικά Λυκείου XLII)

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ (ΜΟΝΑΔΕΣ 50)

1. Να μεταφέρετε όλους τους κλιτούς τύπους στον αντίθετο αριθμό:

(α) Filius eius a duce hostium lacessitus est.

(β) Miles Latinus Romano virtute antecellat.

(γ) Tum adulescens in certamen ruit; et fortior hoste, hasta eum transfixit.

(δ) Qui spem mollibus sententiis aluerunt.

(Μονάδες 6)

2. (α) Να μεταφέρετε τους ρηματικούς τύπους στο β΄ πρόσωπο πληθυντικού της υποτακτικής ενεστώτα και μέλλοντα της φωνής στην οποία βρίσκονται. Να λάβετε υπόψη το υποκείμενό τους στο κείμενο:

abiret
revertisset

(Μονάδες 2)

(β) Να μεταφέρετε τους ρηματικούς τύπους στο β΄ πρόσωπο ενικού της οριστικής ενεστώτα και παρακειμένου της φωνής στην οποία βρίσκονται. Να λάβετε υπόψη το υποκείμενό τους στο κείμενο:

congrediamur
pervenerit

(Μονάδες 2)

(γ) Να γράψετε τη μετοχή ενεστώτα και μέλλοντα των ρηματικών τύπων στη γενική ενικού:

secuti
fateatur

(Μονάδες 2)

3. (α) Να γράψετε τα παραθετικά των λέξεων σύμφωνα με τη θέση τους στο κείμενο:

multi
crudeliter

(Μονάδες 2)

(β) Να γράψετε τη γενική και αιτιατική ενικού και πληθυντικού της συνεκφοράς: his verbis

(Μονάδες 2)

4. (α) Να αναγνωρίσετε συντακτικώς τις λέξεις (βρίσκονται υπογραμμισμένες στα κείμενα):

a duce
virtute
hoste
quorum
neminem
fore

(Μονάδες 6)

(β) Να αναγνωρίσετε τις δευτερεύουσες προτάσεις (είδος, εισαγωγή, δικαιολόγηση εκφοράς, ακολουθία των χρόνων):

cum in castra revertisset
qui non videat coniurationem esse factam

(Μονάδες 4)

(γ) Να αναγνωρίσετε τον υποθετικό λόγο (υπόθεση, απόδοση, προσδιορισμός είδους) και να τον τρέψετε έτσι, ώστε να δηλώνει την ανοικτή υπόθεση στο μέλλον:

Si in hunc animadvertissem, crudeliter id factum esse dicerent

(Μονάδες 3)

(δ) Στην παρακάτω περίοδο λόγου να εντοπίσετε τον πλάγιο λόγο και να τον τρέψετε σε ευθύ:

Titus Manlius edixit ut omnes pugna abstinerent

(Μονάδα 1)

5. Να μεταφράσετε το κείμενο στα Ελληνικά:

Legatus ad Pompeium contendit ut adesse Caesarem nuntiaret. Pompeius erat eo tempore in Candavia, sed periculo novo perturbatus quam maximis itineribus urbem Apolloniam petere coepit.

(C.Iulii Caesaris, *De Bello Civili*, iii, 11- ελαφρά διασκευή)

Pompeius= ο Πομπήιος
contendo (3) = κατευθύνομαι
Candavia= η Κανταβία
iter, -ineris = η πορεία

(Μονάδες 10)

6. Να μεταφέρετε το κείμενο στα Λατινικά:

Αφού διεξήχθη η μάχη, ο στρατηγός εγκατέστησε φρουρές, για να μπορεί ευκολότερα να εμποδίζει τους εχθρούς να διαβαίνουν τον ποταμό. Οι στρατιώτες γρήγορα υπάκουσαν στα λόγια του και συνέβη ώστε οι εχθροί να αποχωρήσουν.

(Μονάδες 10)

ΤΕΛΟΣ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΚΑΙ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

Ε Ξ Ε Τ Α Σ Ε Ι Σ

ΓΙΑ ΤΑ ΑΝΩΤΕΡΑ ΚΑΙ ΑΝΩΤΑΤΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ

Μάθημα: ΛΑΤΙΝΙΚΑ

Ημερομηνία και ώρα εξέτασης: Σάββατο 28 Ιουνίου 2003
7:30-9:30 π.μ.

ΟΔΗΓΙΕΣ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ

Α. ΔΙΔΑΓΜΕΝΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΓΙΑ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ
(ΕΛΑΦΡΩΣ ΔΙΑΣΚΕΥΑΣΜΕΝΑ) (ΜΟΝΑΔΕΣ 50)

I. Titus Manlius cum aliquando castris abiret, edixit ut omnes pugna abstinerent. Sed paulo post filius eius castra hostium praeterequitavit et a duce hostium his verbis proelio lacessitus est: / "Congrediamur, ut singularis proelii eventu cernatur, quanto miles Latinus Romano virtute antecellat." / Tum adulescens iniussu consulis in certamen ruit; et fortior hoste, hasta eum transfixit et armis spoliavit. Statim hostes fuga salutem petiverunt. Sed consul, cum in castra revertisset, adulescentem morte multavit. /

(Λατινικά Λυκείου XXXI)

II. Nonnulli sunt in hoc ordine, qui ea, quae imminent, non videant: qui spem Catilinae mollibus sententiis aluerunt coniurationemque nascentem non credendo confirmaverunt; / quorum auctoritatem secuti multi, non solum improbi verum etiam imperiti, si in hunc animadvertissem, crudeliter id factum esse dicerent. / Nunc intellego, si iste in castra pervenerit, neminem tam stultum fore, qui non videat coniurationem esse factam, neminem tam improbum, qui non fateatur. /

(Λατινικά Λυκείου XLII)

Στα πιο πάνω κείμενα έγιναν οι εξής μετατροπές:
I. (α) Titus Manlius αντί Is
(β) Το απόσπασμα από το "viribus ... permotus" απαλείφθηκε
(γ) Το απόσπασμα από το "cuius ... erant" απαλείφθηκε

II. (α) Απαλείφθηκε το aut
(β) Το απόσπασμα από το "aut ea ... dissimulent " απαλείφθηκε

(γ) απαλείφθηκε το et regie
(δ) απαλείφθηκε το Manliana
(ε) απαλείφθηκε το quo intendit

Για κάθε λάθος, παράλειψη ή προσθήκη αφαιρείται μισή (0,5) μονάδα.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ (ΜΟΝΑΔΕΣ 50)

1. Να μεταφέρετε όλους τους κλιτούς τύπους στον αντίθετο αριθμό:

(α) Filius eius a duce hostium lacessitus est.

Filii eorum a ducibus hostis lacessiti sunt

(β) Miles Latinus Romano virtute antecellat.

Milites Latini Romanis virtutibus antecellant

(γ) Tum adulescens in certamen ruit; et fortior hoste, hasta eum transfixit.

Tum adulescentes in certamina ruerunt/ -ere; et fortiores hostibus hastis eos transfixerunt/-ere.

(δ) Qui spem mollibus sententiis aluerunt.

Qui spes molli sententia aluit

(Μονάδες 6)
(24Χ0,25=6)

2. (α) Να μεταφέρετε τους ρηματικούς τύπους στο β΄ πρόσωπο πληθυντικού της υποτακτικής ενεστώτα και μέλλοντα της φωνής στην οποία βρίσκονται. Να λάβετε υπόψη το υποκείμενό τους στο κείμενο:

abiret:	abeatis	abituri sitis
revertisset:	revertamini	reversuri sitis

(Μονάδες 2)
(4Χ0,5=2)

(β) Να μεταφέρετε τους ρηματικούς τύπους στο β΄ πρόσωπο ενικού της οριστικής ενεστώτα και παρακειμένου της φωνής στην οποία βρίσκονται. Να λάβετε υπόψη το υποκείμενό τους στο κείμενο:

congrediamur:	congrederis	congressus es
pervenerit:	pervenis	pervenisti

(Μονάδες 2)
(4Χ0,5=2)

(γ) Να γράψετε τη μετοχή ενεστώτα και μέλλοντα των ρηματικών τύπων στη γενική ενικού:

secuti :	sequentis	secuturi
fateatur:	fatentis	fassuri

(Μονάδες 2)
(4Χ0,5=2)

3. (α) Να γράψετε τα παραθετικά των λέξεων σύμφωνα με τη θέση τους στο κείμενο:

multi :	plures	plurimi
crudeliter :	crudelius	crudelissime

(Μονάδες 2)
(4Χ0,5=2)

(β) Να γράψετε τη γενική και αιτιατική ενικού και πληθυντικού της συνεκφοράς: his verbis

huius verbi	horum verborum
hoc verbum	haec verba

(Μονάδες 2)
(8Χ0,25=2)

4. (α) Να αναγνωρίσετε συντακτικώς τις λέξεις (βρίσκονται υπογραμμισμένες στα κείμενα):

a duce	ποιητικό αίτιο
virtute	αφαιρετική της αναφοράς
hoste	δεύτερος όρος σύγκρισης
quorum	γενική υποκειμενική στο auctoritatem
neminem	υποκείμενο στο απαρέμφατο fore
fore	ειδικό απαρέμφατο, αντικείμενο στο ρήμα intellego

(Μονάδες 6)
(6Χ1=6)

(β) Να αναγνωρίσετε τις δευτερεύουσες προτάσεις (είδος, εισαγωγή, δικαιολόγηση εκφοράς, ακολουθία των χρόνων):

cum in castra revertisset

Δευτερεύουσα χρονική πρόταση	(0,5)
εισάγεται με τον ιστορικό / διηγηματικό cum	(0,25)

εκφέρεται με υποτακτική διότι εκφράζει υποκειμενική κατάσταση (σχέση αιτίου και αιτιατού ανάμεσα στη δευτερεύουσα και την κύρια) (0,5)
εκφέρεται με υποτακτική υπερσυντελίκου (revertisset), γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (multavit) (0,5)
δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν (0,25)

qui non videat coniurationem esse factam

αναφορική συμπερασματική πρόταση (0,5)
εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία qui (0,25)
εκφέρεται με υποτακτική όπως οι αντίστοιχες συμπερασματικές προτάσεις (0,5)
εκφέρεται με υποτακτική ενεστώτα (videat), γιατί εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου (intellego) (0,5)
δηλώνει το σύγχρονο στο παρόν-μέλλον (0,25)

(Μονάδες 4)

(γ) Να αναγνωρίσετε τον υποθετικό λόγο (υπόθεση, απόδοση, προσδιορισμός είδους) και να τον τρέψετε έτσι, ώστε να δηλώνει την ανοιχτή υπόθεση στο μέλλον:

Si in hunc animadvertissem, crudeliter id factum esse dicerent

Υπόθεση	si animadvertissem	(0,5)
Απόδοση	dicerent	(0,5)
Είδος	Μη πραγματικό με υπόθεση που αναφέρεται στο παρελθόν και απόδοση στο παρόν	(1)
Μετατροπή	si animadvertam/animadvertero	(0,5)
	--> dicent	(0,5)

(Μονάδες 3)

(δ) Στην παρακάτω περίοδο λόγου να εντοπίσετε τον πλάγιο λόγο και να τον τρέψετε σε ευθύ:

Titus Manlius edixit ut omnes pugna abstinerent

Titus Manlius edixit : "Omnes pugna abstinete."
Η διπλή τελεία βαθμολογείται με 0,25 της μονάδας
Τα εισαγωγικά βαθμολογούνται με 0,25 της μονάδας
Το ρήμα βαθμολογείται με 0,5 (μισή) μονάδα

(Μονάδα 1)

5. Να μεταφράσετε το κείμενο στα Ελληνικά:

Legatus ad Pompeium contendit ut adesse Caesarem nuntiaret. Pompeius erat eo tempore in Candavia, sed periculo novo perturbatus quam maximis itineribus urbem Apolloniam petere coepit.

(C.Iulii Caesaris, *De Bello Civili*, iii, 11- ελαφρά διασκευή)

Pompeius= ο Πομπήιος
contendo (3) = κατευθύνομαι
Candavia= η Κανταβία
iter, -ineris = η πορεία

Ο απεσταλμένος κατευθύνεται στον Πομπήιο, για να αναγγείλει ότι ο Καίσαρας πλησιάζει. Ο Πομπήιος εκείνο τον καιρό βρισκόταν στην Κανταβία, αλλά επειδή ταράχθηκε από το νέο κίνδυνο άρχισε να αναζητά / κατευθύνεται προς την πόλη Απολλωνία με όσο το δυνατό μεγαλύτερες πορείες.

Κάθε λέξη βαθμολογείται με μισή μονάδα (0,5)

(Μονάδες 10)

6. Να μεταφέρετε το κείμενο στα Λατινικά:

Αφού διεξήχθη η μάχη, ο στρατηγός εγκατέστησε φρουρές, για να μπορεί ευκολότερα να εμποδίζει τους εχθρούς να διαβαίνουν τον ποταμό. Οι στρατιώτες γρήγορα υπάκουσαν στα λόγια του και συνέβη ώστε οι εχθροί να αποχωρήσουν.

Gesta pugna / gesto proelio / cum pugna (proelium) gesta (gestum) esset,
imperator praesidia conlocavit/collocavit,
quo facilius hostes posset prohibere
fluvium (flumen) transire / ne (quominus) transirent.
Milites celeriter verbis eius (verbis suis) paruerunt
et accidit (evenit)
ut hostes discederent (abirent).

Κάθε λέξη βαθμολογείται με μισή μονάδα (0,5)

(Μονάδες 10)

ΤΕΛΟΣ